

**SURUNKALI BUYRAK KASALIGIBILAN OG‘RIGAN KATTA
YOSHLI INSONLARDA SIYDIK YO‘LLARI RADIOLOGIK
O‘ZGARISHI.**

Ergashev Bunyod Odil o‘g‘li.

Toshkent Tibbiyot Universititi

Tel;+998944672905

Mavzuning dolzarbligi. Oxirgi yillarda katta yoshli aholi o‘rtasida surunkali buyrak kasalligi (SBK) etiologiyasida nafaqat yallig‘lanish jarayonlari, balki qon tomir o‘zgarishlari va nefrosklerozning chuqur o‘rganilishi dolzarb masalaga aylandi. Katta yoshli bemorlarda kasallik ko‘pincha yashirin kechishi va boshqa surunkali patologiyalar (gipertoniya, qandli diabet) bilan birga kelishi vizual diagnostika usullarining ahamiyatini yanada oshiradi. Zamonaviy radiologiya (UZD, KT, MRT) nafaqat buyrakning anatomik tuzilishini, balki uning funksional holatini baholashda ham hal qiluvchi bo‘g‘in hisoblanadi. Aralash patologiyalar (masalan, nefroskleroz va surunkali piyelonefrit) kuzatilgan bemorlarda rentgenologik va ultratovush belgilari o‘ziga xos murakkablikka ega.

Ishning maqsadi; Katta yoshli bemorlarda surunkali buyrak kasalligining turli bosqichlarida buyrak parenximasi va qon tomirlaridagi morfofunksional o‘zgarishlarni zamonaviy **nurli diagnostika (UZD, Dopplerometriya, MSKT)** usullari yordamida kompleks baholash hamda kasallikning kechishi va asoratlarini bashorat qilishning radiologik mezonlarini ishlab chiqishdan iborat.

Material va tekshirish usullari. Tadqiqotda SBKning 1-5 bosqichidagi 30 nafar katta yoshli bemor tekshirildi. Barcha bemorlarda polipozitsion ultratovush tekshiruvi (B-rejim) va buyrak ichki gemodinamikasini baholash

uchun rangli Doppler xaritasi (RDX) hamda spektral Dopplerometriya o'tkazildi. Nazorat guruhi sifatida 10 nafar sog'lom shaxs olindi.

Olingan natijalar vas tahlillar. Surunkali buyrak kasalligi (SBK) bilan og'rigan 43 nafar katta yoshli bemorda buyrakning morfologik va gemodinamik holati radiologik usullar yordamida o'rganildi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, 37 nafar bemorda (86%) buyrak parenximasida yaqqol sklerotik va strukturaviy o'zgarishlar aniqlandi. 6 nafar bemorda (14%) esa radiologik ko'rsatkichlar nisbatan barqaror ekanligi ma'lum bo'ldi. SBK bilan og'rigan katta yoshli bemorlarda buyrakdagi o'zgarishlarning assotsiatsiya (birgalikda kelish) xususiyati tahlil qilinganda quyidagi ma'lumotlar olindi: Monosimtomatik o'zgarishlar: Nazorat guruhida buyrakning faqat birgina strukturaviy ko'rsatkichi o'zgarishi (masalan, faqat hajmi yoki faqat exogenligi) 88,9% ni tashkil qilgan bo'lsa, asosiy guruhda bu ko'rsatkich 4,9 marotaba kamayganligi kuzatildi. Aralash (mikst) radiologik belgilar: Aksincha, buyrak parenximasi atrofiyasi, kalsinoz va qon tomir qarshiligi (\$RI\$) ortishining birgalikda kelishi (mikst holatlar) asosiy guruhda nazorat guruhiga nisbatan 7,4 marotaba ko'proq uchradi.

Xulosa. Katta yoshli bemorlarda SBK 82,1% holatda parenxima atrofiyasi va qon tomir qarshiligi ortishi kabi **aralash radiologik belgilar** bilan namoyon bo'ladi. Alohida simptomlardan ko'ra ushbu patologik assotsiatsiyalarning ustunligi buyrak to'qimasining **qaytmas destruksiya**ga uchraganini tasdiqlaydi. Mazkur kompleks vizual mezonlar kasallik prognozini erta bashorat qilish va **to'g'ri davolash taktikasini** belgilashda asosiy omil hisoblanadi.